

Yhteinen lukuilo kasvattaa lukijaksi

Juli-Anna Aerila

Opettajankoulutuslaitos, Rauman kampus

Lojaalisuus ja luottamus yhteisössä.

Yhteisö on merkityksellinen yksilölle ja yksilö merkityksellinen ryhmälle.

Yhteisö on turvallinen jäsenilleen (ennustettavuus, yhteiset toimintatavat ja luottamus

Yhteisöön kuuluminen täyttää yksilön tarpeita.

Yhteisö on enemmän kuin osiensa summa (yhteisöllä on jotakin, mikä täydentää yksilön).

Yhteisön jäsenten välillä on emotionaalinen yhteys, yhteinen historia ja aikaa yhdessäoloon.

Yhteisöllä on yhteisiä symbolisia merkityksiä, esimerkiksi esineitä ja kertomuksia.

Henkinen yhteys, halu käyttää aika ja energiaa yhteisössä.

Chavis & McMillan 1986

PERHE ON ENSIMMÄINEN LUKEVA YHTEISÖ

- Perhelukemisen toteutuminen riippuu monista asioista, kuten vanhempien aikatauluista, asenteista lukemista kohtaan, omasta lukemisen harrastuneisuudesta, omasta suhteesta kirjoitettuun tekstiin ja omista lapsuuden kokemuksista (Merga & Ledger 2018)
- Perhelukeminen on paljon muutakin kuin kirjojen lukemista: keskustellaan kirjaan liittyvistä aiheista, kuvataan kirjan kuvituksia omin sanoin, kerrataan aikaisemmin luettua ja liitetään luettua aikaisempiin omiin kokemuksiin (Demir-Lira ym., 2019)
- Parantaa lasten ja aikuisten välisiä suhteita (Ledger & Merga 2019). Vanhemmista lukeminen rauhoittaa sekä heitä että lapsia ja auttaa vanhempia löytämään yhteyden lastensa kanssa (Levy & Hall 2021)
- Perhelukemisen ohjelmilla on monia positiivisia vaikutuksia perheen hyvinvoinnin näkökulmasta:
 - vahvistaa vanhempien itsetuntoa myös muissa lasta koskevissa asioissa
 - antaa itsevarmuutta lukuhetkien toteuttamiseen
 - edistää vanhempien osallistumista myös muuhun koulun päiväkodin ja perheen väliseen yhteistyöhön
 - lisää vanhempien ja lasten välisiä keskustelua ja lisää lasten kokemusta vanhempien rakkaudesta heitä kohtaan (Duursma et al., 2008; Neyer et al., 2021; Levy & Hall, 2021).

MSM-MALLI

MÄÄRÄ

SOPIVUUS

MIELEKKYYYS

Lukemiseen sitoutuminen, oma toimijuus ja onnistumiset

LUKEMISEN OSATAIDOT

1. Tekninen lukutaito ja lukusujuvuus
2. Riittävä sanavarasto
3. Luetun ymmärtäminen
4. Tekstiin eläytyminen
4. Tekstilajituntemus, teksteihin liittyvät metakogniot

AKATEEMINEN
KIELI

KUN OPETTELET UUTTA TAITOA

- millaista apua haluat?
- miten haluat sinua autettavan?
- milloin haluat apua?
- mikä motivoi sinua harjoittelemaan?
- mikä on ryhmän merkitys taidon oppimisessa?
- mikä on ympäristön merkitys uuden taidon oppimisessa?

ENSIKIELI/
TOINEN
KIELI

LUKEMISEN SITOUTUMISTA LUKUHETKIENTEN KAUTTA: lapsen aktiivinen toimijuus

- Pyydä lasta/lapsia kuvailemaan kirjan kantta: Mistä teos voisi kertoa? Mitä kirjan kannessa olevien hahmojen ilmeistä ja eleistä voi päätellä? Miltä hahmoista tuntuu? Ovatko ne keskenään ystäviä? Mitä värejä ja hahmoja kannessa on? Millaisia asioita niistä tulee mieleen? Mitä tunteita kirjan kansi sinussa herättää?
- Pyydä lasta/lapsia osoittamaan kuvissa olevia asioita, ilmeitä tai kirjaimia. Keskustelkaa niistä.
- Pyydä lasta/lapsia auttamaan kirjan lukemisessa: Lapset voivat kääntää sivuja, lukea osaamiaan sanoja tai tuottaa ääniä sovituissa kohdissa.
- Pyydä lasta/lapsia jatkamaan luetun tarinan aihepiiriä leikeissä tai tutkimalla esimerkiksi tietokirjoja.

KOLME TAPAA LUKEA

Luen kuvat

Luen tekstin

Kerron omin sanoin

(Ateljee)

Read To Self

Work On Writing

Read To Someone

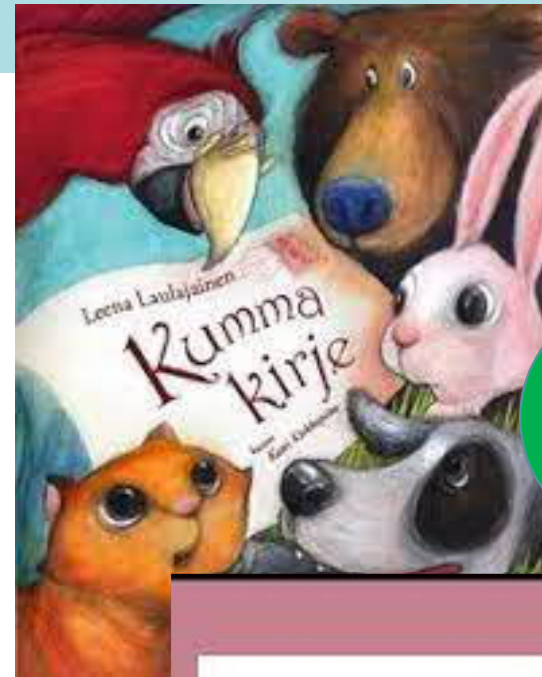
Word Work

Listen To Reading

Lukuhetket ovat lukutaitoon kasvamisen hetkiä

- Pyydä lasta/lapsia tunnistamaan kirjaimia.
- Auta lasta/lapsia hahmottamaan, kuinka kirjoitettu teksti muuttuu lukiessa puheeksi.
- Opeta lapselle/lapsille, miten kirjaa pidetään kädessä, kuinka kirjan sivuja käännetään ja mistä kohdasta lukeminen aloitetaan.
- Auta lasta/lapsia tunnistamaan erilaisia kielen rekistereitä: murteita, leikkipuhetta, yleiskieltä.
- Opeta lasta/lapsia huomaamaan eroja puhutun ja kirjoitetun kielen välillä.
- Opeta lasta/lapsia ymmärtämään kertomuksen rakennetta.
- Auta lasta/lapsia kehittämään kielellistä tietoisuuttaan: äänne–kirjain-vastaavuutta, lauserakenteita, välimerkkejä ja alkukirjaimia.

KOGNITIIVINEN
SELKEYS

Lukuryhmän
koko ja
ajankohta?

MITEN KESKUSTELLA KIRJASTA TUNNETAITOJA EDISTÄVÄSTI?

(KOSTELNIK YM. 2015. GUIDING CHILDREN'S SOCIAL DEVELOPMENT & LEARNING: THEORY AND SKILLS. NINTH EDITION.)

TOIMINTATAVAT

- ? Lukeminen lähtee lapsesta: tämän kiinnostuksista ja huomionsa kohteista
- ? Tarkastellaan tekstiä & kuvia
- ? Edetään konkreettisesta abstraktimpaan
- ? Edetään yksinkertaisesta monimutkaisempaan

Lukuhetket
toteutuvat usein
samalla tavalla

KYSYMYKSET LAPSILLE

- ? Miltä kuvan henkilöstä tuntuu?
- ? Tuntuuko toisesta henkilöstä samalta kuin jostakin muusta? Mistä tiedät sen?
- ? Onko tarinassa joku iloinen/vihainen/surullinen hahmo?
- ? Mitä on tapahtunut, kun X on surullinen?
- ? Mikä auttaisi, että X on taas iloinen?
- ? Miltä sinusta tuntuisi, jos...? Onko sinusta joskus tuntunut samalta kuin X:stä? Milloin? Mitä teit silloin?

Daniel Pennac: Lukijan oikeus lukuiloon

1. Oikeus olla lukematta
2. Oikeus hyppiä sivujen ja lauseiden yli
3. Oikeus lopettaa lukeminen kesken
4. Oikeus lukea uudestaan
5. Oikeus lukea ihan mitä vain haluaa
6. Oikeus paeta arkea kirjan maailmaan
7. Oikeus lukea missä haluaa
8. Oikeus selata kirjaa
9. Oikeus lukea ääneen
10. Oikeus olla puolustelematta lukuvalintojaan

LUKEMISEN SININEN MERI

**TURUN
YLIOPISTO**